
Marcus Lauesen og Konsulenten

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Marcus Laesen og Konsulenten

4

Marcus Lauesen og Konsulenten

Marcus Lauesen og Konsulenten

Marcus Lauesen og Konsulenten.

Jp. 9/4 33[1]

Af Sognepræst Kaj Munk.

Fhv. Censor P. A. Rosenberg lagde forleden her i Bladet sit altfor gode Navn til en Artikel, der i nærmest rosende Vendinger gav sig af med en Bog af Harald Nielsen. Det var Synd for os, der holder af det Navn P. A. Rosenberg, og ogaaa Synd for Navnet selv. Magister Niensens Bog er nemlig et langtrukket og interesseløst Snageskrift, nogenlunde paa Linie med Frembringelser som "Hvorfor skød Elna Lassen sig?" eller "Hvem var Kvinden i Kreugers Liv?" Kapitlerne i det kunde udmærket have haft Overskrifter som "Hvordan det gik til, at Henning Kehler kom til Berlingske" og "Hvem siger, hvor Skabet skal staa, i Helge Rodes Hjem?"

*

For den, der ved Læsningen af "Og nu venter vi paa Skib" straks saa, at Marcus Lauesens Bog slet ikke kunde svare til den Værdi, de professionelle Anmeldere havde tillagt den, og som saa omgaaende raabte Vagt i Gevær, var det yderst ubehageligt at faa Medhold af Harald Nielsen. Men Ubehaget maatte slaa om til Foragt, da det erfarede, at han ved Udsendelsen af sin Protest havde tillusket sig Udseende af at være uvildig Dommer, idet han ganske fortav, at han var Part I Sagen: som litterær Konsulent for Reitzels Forlag havde han forkastet Lauesens Bog.

Det er denne Dydsdragon, der nu, udstyret med et fabelagtigt Bundt Udraabstegn i sit Kogger, drager i Felten for som Ekspert at afsløre Raaddenskabene i Dansk Aandsliv.

Gjort klog af Skade lægger han nu aabent Kortene paa Bordet og tilstaar straks, at disse Artiklers Fremkomst i Bogform skyldes, at "Berlingske Tidende" har nægtet at optage dem. Naturligvis med Klichéen om Knebling af Ytringsfrihed. Hvorefter alle de miserable Sjæle, der paa en eller anden Maade har Tilknytning til denne forbryderiske Avis, gøres til Genstand for et raserianfældigt Bombardement med Udraabstegnene.

Men allerværst gaar det naturligvis ud over den forvorpne Marcus Lauesen, der vovede lige for Hr. Niensens Øjne at faa sig en Sukces. Og her maa det - skønt man ugerne gør det - tilstaas, at Hannen over Sukcesen mindre synes at udspringe af, at den var uberettiget, end af, at den kunde finde paa at indfinde sig, naar Magisteren udtrykkeligt havde forbudt det. Den - efterhaanden blinde - Skarpsynethed, hvormed enhver Svaghed i Lauesens Værk eftersøges og afdækkes, er nemlig ikke den overskuende Dommers, men snarere Sporhundens, naar den tirret og med blodskudte Øjne bliver overdygtig i Arbejdet. Hvis Lauesens Bog var saa fantastisk umulig, saa blottet for Evne, som det her udhvæses, saa maatte dens Anmeldere være betalte Storsvindlere og dens 35.000 Købere Analfabeter, der lød en Ordre i Radioen. [2]Sandheden var, ganske stiltfærdigt, at hvis blot ikke Kritikernes Overros af den havde gjort den daarlig, var den i hvert Fald en bemærkelsesværdig Bog.

Hvorfor blev de da saa glade for den? For det første, fordi ingen af dem er deres Kald helt voksen; vi har i disse Aar i Danmark ingen Kritiker, der har Selvmyndighed nok til at stole paa sig selv udover nogle Timer, og samtidig Ydmyghed nok overfor Kunsten til at kunne skrive en Anmeldelse uden Tanke paa sin egen Signatur. Dernæst fordi Teknikkens fordømte Hastværk ogsaa er sluppet ind i Aandsarbejdet: en Bog skal helst anmeldes, inden den endnu er skrevet, en Première, inden den har været, og det er en Ulykke; thi først Dage senere, maaske Uger, naar Begivenhederne er kommet lidt paa Afstand og Indtrykkene har nedfældet sig, ved man, hvad en Kunstoplevelse var værd. Og endelig: det er saa fatamorganisk sjældent, at et ungt Menneske her til Lands gaar hen og skriver en Bog, der er værd at skære op; nu kom der en, der handlede om andet end Bagerjomfruen fra Hjørnet og Divanen paa Afbetaling og oh, det er saa svært at skulle digte. Er det saa saa utilgiveligt, at de Herrer Møgsprede smed Greben og raabte: "Ah, en Blomst! en Blomst!"

Men Magister Harald Nielsen har tilvisse ikke fornummet nogen Blomsterduft. Der er næppe een Passus i "Og nu venter vi paa Skib", som han ikke vilde være i Stand til at forsyne med et Udraabstegn, hvilket betyder: "Halløj! halløj! her er et Sted, som man kan kalde uklart! Her er et Sted, man kan misforstaa! Her er et Sted, man kan gøre Nar ad! Allahuhollahu, se, jeg, Harald Nielsen, hvor har jeg Ret, hvor er jeg stor". Men naar Reenberg præsenterer sig i Osakrak som Aandemaner, hedder det: "En Løgner er jeg, en ubetydelig Fyr er jeg, en latterlig Person er jeg." Der har vi Forskellen mellem Kulturens og Naturmenneskenes Sandsigere. Foruden i det, de siger.

Magister Harald Niensens Sandsigerier er nemlig Løgn. Ikke just i Enkelttilfældene, i Citaterne med Kommentarer. Men det er Løgn, at Marcus Lauesens Bog er karakteriseret ved at optegne alle Svaghederne. Naar Licentiat Nielsen - ej, hvad siger jeg? - Magisteren gaar en Tur med Dem i Skoven en Sommerdag, saa viser han: "Se, det Træ dér har en udgaaet Gren, og det dér, føj da, hvad er det for en Udvækst, og Herre Jemini, er det ikke en Krage, der har bygget Rede i det dér". Derpaa bryster han sig, ser hoverende paa Dem og slaar med Stokken Udraabstegn i Luften: "Og denne Skov er der Poeter, der har kaldt smuk!!!!" Saa slet er Romanen, at det ikke blot er de vitterlige Fejl, den strenge Kritiker lysten slaar Kloen i; den anbringes overalt, hvor der er en Mulighed for det, og flere Steder endda. Et Eksempel af de mangfoldige maa være nok. Der citeres: "Det var en Besynderlighed hos den Jessen'ske Slægt, at den stærke Mand eller Hustru altid mistede sin Ægtemage i den bedste Alder". Her henfalder Magisteren i Grublerier over, "hvorvidt det er den stærke Mand og Hustru, der mister deres Ægtemage, naar de selv i deres bedste Alder, eller omvendt, naar den anden er det". For det første, hvilket Magisterdansk! Og for det andet, - mine Læsere, giver De mig ikke Ret: Vigtigmageri, rigtig dum Skidtvigtighed, det er de sunde, gode gamle danske Betegnelser for saadan en Kritiseren. Eller er det Særsyn, at Ægtefæller er lige gamle, aldrig kommet Hr. Nielsen for Øje?

*

Jeg skal ikke længere sinke Dem med Omtale af dette "Stykke Aandshistorie", som "Berl. Tid." selvfølgelig forstandigt har skaanet sine Læsere for; jeg vilde næppe have berørt det, hvis ikke "Jyllandsposten" allerede havde trukket det frem, og hvis jeg ikke

selv havde været en af de første til at indsige mod Forgudelsen af Lauesen. Der skulde gøres hans Bog Ret, ikke Overret, men heller ikke Underret. I voldsomme Udtryk fastslog jeg dengang dens Fejl, men viste ogsaa, at der i den var Betragtninger og Iagttagelser, ”der røber, at vi her midt i alle Manglerne har et ubestrideligt Talent for os. For der er Livsvisdom, som kun en tankebevandret 60-aarig kan have samlet sammen, og som, naar den findes hos en 23-aarig, kun kan skyldes sand Digtergejst. Og der er Sjælekendskab i Bogen, som er dybt og rigtigt fornummet”.

Nu da alt for mange af dem, der begejstret skubbede paa den unge Sønderjydes Trolje, er ved at stikke Hænderne i Lommen, er der smukkere Opgaver for os, der dengang søgte at slaa Bremserne i, end at lægge Sten paa Skinnerne. Men Harald Nielsen har sit Nederlag at hævne, og det svier i Brystet og kan ikke lindres, før Vognen ligger i Grøften. Derfor skal ogsaa Valdemar Rørdam og Helge Rode have over Neglene, skønt det tjener de to betydelige Digtere til stor Ære, at de holder Øret aabent for nye Toner og gerne og varmt og smukt løfter Stemme til Forsvar for deres unge Kolleger, naar de synes, at de finder en, der er et godt Ord værd.

Men Magister Nielsen begriber det ikke. Hvordan skulde ogsaa han begribe ung Digtning, han, som aldrig har begrebet noget, og som med en lykkelig Evne for Cant har kunnet indbilde sig selv, at just det var Tegn paa hans Begavelse? Det arme Forlag, der har faaet ham paa Slæbetov, har mistet en skønne Sum Penge ved at maatte forkaste Lauesens Bog, og en artig Hoben Prestige ved at maatte udgive hans.

Den skal tugte dansk Aandsliv, og det kan være ringe, men saa ringe er det dog heller ikke, at Harald Nielsens Ord nogen Sinde har haft Vægt eller vil faa. Den kaldes ”Et Stykke Aandshistorie”, og det er den ogsaa i sig selv. Den koster 9 1/2 Kr., og det er mindst de 10 for meget.